EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 17.12.2019
COM(2019) 641 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

2018. aasta järelevalvearuanne struktuurireformi tugiprogrammi rakendamise kohta

{SWD(2019) 442 final}

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

2018. aasta järelevalvearuanne struktuurireformi tugiprogrammi rakendamise kohta

SISSEJUHATUS

Alates 2017. aastast on Euroopa Komisjon juhtinud **struktuurireformi tugiprogrammi**, mis on 222,8 miljoni euro[1] suuruse eelarvega sihtotstarbeline programm, mille eesmärk on toetada liikmesriike institutsiooniliste, halduslike ja majanduskasvu edendavate reformide kavandamisel ja rakendamisel.

Struktuurireformid on oma olemuselt **keerukad protsessid** ning nende kavandamine ja rakendamine nõuab igas etapis väga spetsiifilisi teadmisi ja oskusi. Mõnes liikmesriigis pole suutlikkus struktuurireformide algatamiseks ja elluviimiseks sageli piisav, et tulla toime haldus-, majandus- ja sotsiaalprobleemidega, mis nendega kaasnevad.

Struktuurireformi tugiprogrammi eesmärk on aidata liikmesriikidel **neid probleeme lahendada** ja **tugevdada nende suutlikkust** valmistada ette ja rakendada majanduskasvu soodustavaid reforme, aidata tugevdada avaliku sektori asutusi ja haldusasutusi, samuti parandada juhtimisprotsesse ning majanduse ja ühiskonna kui terviku tulemusi ja vastupanuvõimet. Eesmärk on edendada ühtekuuluvust ning parandada konkurentsivõimet, tootlikkust, jätkusuutlikku kasvu, töökohtade loomist ja investeerimist.

Käesolevas aruandes antakse ülevaade **struktuurireformi tugiprogrammi 2018. aasta tsükli raames rahastatud toetusest**. Selles kirjeldatakse projektide valimise ja rakendamise protsessi ning antakse ülevaade nii 2017. kui ka 2018. aasta struktuuri- ja investeerimisfondide projektide raames seni saavutatud tulemustest. Samuti kirjeldatakse Kreeka ja Bulgaaria[2] poolt struktuurireformi tugiprogrammi vabatahtlikest ülekannetest rahastatavate toetusmeetmete valiku- ja rakendamisprotsessi.

STRUKTUURIREFORMI TUGIPROGRAMMI RAKENDAMINE 2018. AASTAL

2018. aastal viidi teist korda struktuurireformi tugiprogrammi raames tegevusi ellu. Nagu ka esimesel aastal, näitas teine, et liikmesriikide **nõudlus** programmi järele on **suur – 24 liikmesriiki** esitasid **444 toetustaotlust**, mille summa on **hinnanguliselt viis korda suurem kui struktuurireformi tugiprogrammi 2018. aasta eelarve**.

Et valida välja liikmesriikide taotlused, mille alusel 2018. aastal struktuurireformi tugiprogrammi raames rahalisi vahendeid eraldatakse, **hindas** komisjon taotlusi

[1] Eelarvet suurendati, kui algset struktuurireformi tugiprogrammi määrust (EL) 2017/825 (ELT L 129, 19.5.2017, lk 1–16) muudeti (määrus (EL) 2018/1671, ELT L 284, 12.11.2018, lk 3–5).

[2] Lisaks struktuurireformi tugiprogrammi eelarvele võimaldavad struktuurireformi tugiprogrammi määruse artikkel 11 ja ühissätete määruse (EL) nr 1303/2013 artiklid 25 ja 59 rahastada programmi liikmesriikide vabatahtlike lisamaksetega vahenditest, mis on liikmesriikide algatusel Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide raames ette nähtud tehniliseks abiks. 2018. aastal tegid kaks liikmesriiki (Kreeka ja Bulgaaria) struktuurireformi tugiprogrammi vabatahtlikke ülekandeid (C(2018) 3748 final ja C(2018) 5435 final).

struktuurireformi tugiprogrammi määruses kehtestatud **põhimõtete ja kriteeriumide põhjal**. Selle põhjal valiti välja **146 taotlust 24 liikmesriigist**.

Need valitud taotlused jagunesid peamiste poliitikavaldkondade kaupa järgmiselt:

- **24 %** tuluhaldus ja avaliku sektori finantsjuhtimine;
- **23 %** majanduskasv ja ettevõtluskeskkond (sealhulgas kliima ja keskkond);
- **21 %** tööturg, haridus, tervishoid ja sotsiaalpoliitika;
- **21 %** juhtimine ja avalik haldus ning
- **11 %** finantsteenused ja rahastamisvõimalused.

Kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega peeti esmatähtsaks taotlusi, mis võimaldasid **kiiresti toetust anda ja reforme kiiresti kohapeal ellu viia**, ning taotlusi, mis hõlmasid **kindlaksmääratud eesmärke ja silmapaistvaid prognoositavaid tulemusi kohapeal**.

93 % 2018. aasta struktuurireformi tugiprogrammi raames rahastamiseks valitud taotlustest on otseselt seotud ELi strateegiliste prioriteetidega:

- **55 %** on seotud reformide rakendamisega **Euroopa poolaasta protsessis esile tõstetud probleemide** lahendamiseks (riigipõhised soovitused ja riigiaruanded);
- **29 %** on seotud **liidu prioriteetide** (kapitaliturgude liit, digitaalne ühtne turg, energialiit, kliima jne) **rakendamisega**;
- **6 %** on seotud **liidu õiguse rakendamisega** ning
- **3 %** on seotud **ELi majanduslike kohandamisprogrammide elluviimisega**.

Ülejäänud 7 % on seotud liikmesriikide endi reformide rakendamisega.

30. novembriks 2019 oli **30 %** 2018. aasta struktuurireformi tugiprogrammi raames rakendatud reformitoetusprojektidest (v.a vabatahtlikud ülekanded struktuurireformi tugiprogrammi määruse artikli 11 alusel) juba lõpule viidud ja **70 %** puhul jätkati kohapealset rakendamist.

Suurim osa **toetusmeetmetest** on suunatud järgmisele:

- maksuasutuste protsesside ja maksukuulekuse parandamine (13 %);
- haridus- ja koolituskavade tugevdamine (9 %);
- avaliku halduse digiteerimine (8 %);
- avaliku sektori tõhususe ja tulemuslikkuse parandamine (8 %);
- tervishoiusüsteemide juurdepääsetavuse, tõhususe ja vastupanuvõime parandamine (7 %);
- riiklike ja piiriüleste kapitaliturgude arengu edendamine (5 %).

PROGRAMMI EESMÄRKIDE SAAVUTAMISEL TEHTUD EDUSAMMUD

Rakendamise teine aasta on näidanud, et struktuurireformi tugiprogramm võib **aidata märkimisväärselt kaasa** liikmesriikide ametiasutuste jõupingutustele, et **tuvastada ja kõrvaldada teatavaid struktuurilisi puudujääke**, mis takistavad reformide kavandamist ja elluviimist.

Näiteks on programm aidanud **läbi vaadata praegused õigusloomemenetlused** (nt uue seaduse vastuvõtmine riigiettevõtete juhtimise kohta), **teha kindlaks puudused ja anda soovitusi olukorra parandamiseks** (nt soovitused selle kohta, kuidas kehtestada objektiivsed kriteeriumid kohtunike töölevõtmiseks, hindamiseks ja edutamiseks). Samuti on programm aidanud **suurendada liikmesriikide suutlikkust teha kindlaks tõhusamad protsessid ja meetodid** (nt töötada välja õpetajate koolituse kvaliteedi hindamine) ja/või liikuda **tõhusama personalijuhtimise suunas** (nt pakkuda konkreetseid üleminekualgatusi, mis on seotud talentide juhtimisega, strateegilise personalihaldusega ja tugevama innovatsioonikultuuri loomisega avalikus teenistuses).

Struktuurireformi tugiprogrammi 2018. aasta vooru raames valitud ja rakendatud meetmete eesmärk on samuti tagada Euroopa lisaväärtus. See tähendab **vastastikust täiendavust ja koostoimet muude programmide** ja poliitikavaldkondadega riigi, liidu ja rahvusvahelisel tasandil ning/või panustamist nendega toetust saavate liikmesriikide ja komisjoni vahelise **vastastikuse usalduse ja koostöö edendamisse**. Peale selle on meetmete eesmärk võimaldada välja töötada ja võtta kasutusele lahendusi, mis on suunatud riigisiseste probleemide lahendamisele, aga millel on ühtlasi positiivne mõju **piiri- või liiduülestele probleemidele**. Illustreerivad näited on järgmised toetusmeetmed:

- toetusmeetmed, mis **aitavad tuvastada kitsaskohti Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) rakendamisel**;
- toetusmeetmed, mille eesmärk on **tagada ELi keskkonnaõiguse järgimine**;
- **parimate tavade** vahetamine liikmesriikidega, kes on edukalt rakendanud **kulude läbivaatamisi samades poliitikavaldkondades** kui taotluse esitanud liikmesriik;
- **kolme liikmesriigi toetamine** tervishoiusüsteemi reformimisel, mille eesmärk on laiendada kolorektaalvähi sõeluuringuprogrammide ulatust ja tõhusust, et vähem inimesi haigestuks vähki.

Kuigi käesoleva aruande ülesanne ei ole näitlikustada reformide[3] lõplikku mõju, mida liikmesriik võib olla struktuurireformi tugiprogrammi raames ette nähtud toetusmeetmete tulemusena alustanud, võime öelda, et **struktuurireformi tugiprogramm on oma üldeesmärgi saavutamisel ajakavas**.

Struktuurireformi tugiprogrammi kahes esimeses voorus (2017. ja 2018. aastal) rakendatud toetusmeetmed aitavad kaasa **institutsiooniliste, halduslike ja majanduskasvu soodustavate reformide kavandamisele ja rakendamisele**.

Nii 2017. kui ka 2018. aasta voorus rakendatud projektidest on 123 juba aidanud saavutada konkreetseid tulemusi, näiteks:

- uus avaliku sektori siseauditi strateegia;

[3] Struktuurireformi tugiprogrammi määruse artikli 16 kohaselt esitab komisjon sõltumatu vahehindamise aruande, mis sisaldab teavet programmi eesmärkide saavutamise, rahaliste vahendite kasutamise tõhususe ja programmi Euroopa lisaväärtuse, samuti eesmärkide ja meetmete jätkuva asjakohasuse kohta.

- soovitused selle kohta, kuidas kehtestada objektiivsed kriteeriumid kohtunike töölevõtmiseks, hindamiseks ja edutamiseks;
- veebipõhised kasutajasõbralikud vahendid liikmesriigi väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) jaoks aitavad VKEdel õigusraamistikust paremini aru saada ja seda järgida;
- põhjalik teaberaamistik riiklikule veesektorit reguleerivale asutusele;
- õigusnormide ettevalmistamine ja vastuvõtmine ning vahendite kasutuselevõtmine, et aidata kaasa tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse süsteemide kvaliteedile, kättesaadavusele ja pikaajalisele eelarvelisele jätkusuutlikkusele;
- mentorlusel, koolitusel ja rikastatud audiovisuaalsel materjalil põhinevate haridusreformide rakendamine;
- soovitused, et aidata läbi vaadata läbi avaliku sektori ambulatoorsed ravimikulud;
- keskpika perioodi maksustrateegia rakendamine ning
- arengupanga keskpika strateegia väljatöötamine.

JÄRELDUS

Struktuurireformi tugiprogrammi rakendamise teisel aastal **suurenes nõudlus programmi järele liikmesriikides**, **kellest 24** esitasid **444 toetustaotlust** (võrreldes 16 liikmesriigiga, kes esitasid 271 toetustaotlust 2017. aasta struktuurireformi tugiprogrammi raames).

Struktuurireformi tugiprogrammi rakendamise esimesed kaks aastat on näidanud, et programm võib aidata riiklikel ametiasutustel reformide kavandamisel ja rakendamisel tuvastada struktuurilisi nõrkusi ja kitsaskohti ja neid ületada. Seda tõendavad **konkreetsed näited valitsuste tulemuste ja järelmeetmete** kohta.

Kuigi toetusmeetmete eesmärk on reformiprotsessile kaasa aidata, jääb **toetust saavale liikmesriigile õigus otsustada konkreetsete reformide elluviimiseks vajalike tõhusate järelmeetmete võtmise üle**.

Komisjon jälgib ka järgnevatel aastatel toetusmeetmete rakendamist ning institutsiooniliste ja haldusreformide ning majanduskasvu soodustavate reformide elluviimist.